



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Krejsové a soudkyň JUDr. Ireny Paterové a JUDr. Aleny Fintové ve věci

žalobkyně: **PROFI CREDIT Czech, a. s.**, IČO 61860069
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1
zastoupené advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
žalované: **M** ■■■■ **Ď** ■■■■, narozená dne ■■■■■■
bytem ■■■■■■

o 38 365 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-sever, č. j. 7 C 174/2018-63,
ze dne 2. 11. 2018

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. v části odvoláním dotčené, tj. pokud jím byla zamítnuta žaloba o zaplacení částky 27 147 Kč s úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,05 % ročně od 17. 7. 2018 do zaplacení, úroku ve výši 20 % ročně z částky 38 116,60 Kč od 26. 7. 2017 do 18. 5. 2018, z částky 37 719 Kč od 19. 5. 2018 do 16. 7. 2018, z částky 36 719 Kč od 17. 7. 2018 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy celkový úrok za dobu od 26. 7. 2017 dosáhne částky 143 539 Kč, a ve výroku III. potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 9 572 Kč se zákonným úrokem z prodlení v měsíčních splátkách po 1 000 Kč (výrok I.), zamítl žalobu co do zaplacení částky 26 793 Kč s úrokem z prodlení od 5. 6. 2018 do zaplacení ve výši 8,05 % ročně, co do částky 13 247,80 Kč a úroku ve výši 69,8 % ročně z částky 38 116,60 Kč od 26. 7. 2017 do 18. 5. 2018, z částky 37 719 Kč od 19. 5. 2018 do 16. 7. 2018, z částky 36 719 Kč od 17. 7. 2018 do zaplacení, celkem omezeno částkou 143 539 Kč (výrok II.) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že žalobkyně se domáhala zaplacení žalovaných částek poukazem na smlouvu o úvěru č. 9101040612 ze dne 17. 7. 2016, že žalované byl poskytnut úvěr ve výši 40 000 Kč, který se zavázala vrátit ve 48 měsíčních splátkách ve výši 2 492 Kč spolu s úroky ve výši 97,09 % p. a. Dle splátkového kalendáře žalovaná řádně úvěr neplnila. Žalobkyni vzniklo právo na zaplacení smluvních pokut za prodlení s placením splátek č. 10 a 11 a dále došlo k zesplatnění celého úvěru, když žalovaná se dostala do prodlení delšího šedesáti dnů, a to k datu 24. 7. 2017. Žalovaná byla povinna uhradit novou jistinu úvěru ve výši 44 719 Kč spolu s úroky z prodlení. Žalobkyni vzniklo dále právo na zaplacení smluvní pokuty ve výši 0,25 % z dlužné nové jistiny úvěru za každý den prodlení s její úhradou. Žalobkyně požaduje smluvní pokutu pouze v sazbě ve výši 0,1 % z poskytnuté nové jistiny úvěru za každý den prodlení a požaduje sjednané úroky za poskytnutí úvěru po zesplatnění, kdy tyto přirůstají pouze k původní nesplacené jistině. Po zesplatnění byly uhrazeny splátky po 1 000 Kč, celkem ve výši 7 000 Kč a žalovaná tedy dluží částku odpovídající aktuální dlužné nové jistině úvěru ve výši 37 719 Kč, smluvní pokutu ve výši 646 Kč dle bodu 12.1 smluvních ujednání, smluvní pokutu dle článku 12.7 smluvních ujednání, celkem ve výši 13 247,80 Kč a úroky z částky odpovídající zbývajícím dlužné původní jistině. Úrok za dobu po zesplatnění žalobkyně požaduje pouze do limitu 120 % celkové částky, tedy co do částky 143 539 Kč. Žalovaná navrhla splácení ve výši 1 000 Kč měsíčně, jak doposud splácí. Před zahájením jednání ve věci samé žalobkyně vzala částečně žalobu zpět od výše částky 1 000 Kč, kterou žalovaná uhradila dne 16. 7. 2018 a kterou žalobkyně započítala na novou jistinu úvěru. Soud odkázal na ustanovení § 580 OZ a poukázal na ústavní nález IV. ÚS 457/10 podle kterého výkonu práva, kterým je jeho zneužití, soudy nemohou poskytnout ochranu. Odkázal dále na rozhodnutí NS ČR 33 Odo 243/2005 a 21 Cdo 1484/2004 týkající se nepřiměřených úrokových sazeb. Uzavřenou smlouvu ze dne 17. 7. 2016 posoudil soud jako absolutně neplatnou, a to poukazem na výši úrokové sazby 97,09 % p. a., když v době uzavření smlouvy dle statisticky ČNB činila průměrná úroková sazba úvěrů 10,07 % ročně. Dovedl, že možné by bylo tolerovat navýšení 30,21 % ročně, avšak úroková sazba smlouvy o úvěru ze dne 17. 7. 2016 činí 97,09 % ročně. Smlouvu tak shledal soud absolutně neplatnou. Vztah účastníků posoudil dle ustanovení § 2991 a násl. obč. zák. Žalovaná uhradila před podáním žaloby částku 29 428 Kč, po podání žaloby částku 1 000 Kč. Z titulu bezdůvodného obohacení zbývá částka 9 572 Kč, proto soud žalobě zčásti vyhověl a rovněž přiznal zákonný úrok z prodlení z částky odpovídající bezdůvodnému obohacení. Ve zbývajícím části byla žaloba zamítnuta. Soud shledal absolutně neplatným i ujednání o povinnosti hradit smluvní pokutu. Vyhověl návrhu žalované na plnění ve splátkách po 1 000 Kč. O náhradě nákladů řízení pak rozhodl podle zásady úspěchu ve věci. Uvedl, že žalobkyně byla ve věci převážně neúspěšná a žalované žádné náklady nevznikly, proto bylo rozhodnuto, že žádnému z účastníků jejich náhrada nepřísluší.
2. Proti rozsudku podala žalobkyně odvolání, které směřovala do části zamítavého výroku II. a výroku III. o náhradě nákladů řízení. Požadovala změnu napadeného výroku II. tak, že žalované bude uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku 27 147 Kč s úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,05 % ročně od 17. 7. 2018 do zaplacení, úroku ve výši 20 % ročně z částky 38 116,60 Kč od 26. 7. 2017 do 18. 5. 2018, z částky 37 719 Kč od 19. 5. 2018 do 16. 7. 2018, z částky 36 719 Kč od 17. 7. 2018 do zaplacení, maximálně však do doby, kdy celkový úrok za

dobu od 26. 7. 2017 dosáhne částky 143 539 Kč a přiznána náhrada nákladů za řízení před soudy obou stupňů. V odůvodnění odvolání pak žalobkyně uvádí, že má předně zato, že všechna ujednání o předmětu a ceně byla žalované poskytnuta jasným a srozumitelným způsobem. Pokud jde o ujednání o úroku, pak poukazuje na jeho oddělitelnost od ostatních ujednání smlouvy. Odkazuje na rozhodnutí NS ČR 29 Cdo 4498/2007. K úrokové sazbě uvádí, že úrok byl sjednán v zákonných limitech a nebyl tedy důvod ho nepřiznat. Poukazuje na zásadu smluvní volnosti, na zásadu pacta sunt servanda, tj. že smlouvy musí být plněny, v případě smlouvy o úvěru je jedním z jejich obligatorních pojmových znaků zaplacení úroků ze strany úvěrovaného, coby odměny za poskytnutí peněžních prostředků. Sjednané úroky jsou přitom ovlivněny celou řadou faktorů, mezi které patří např. požadavek na rychlost poskytnutí úvěru, jeho krátkodobost, či naopak dlouhodobost, či riziko transakce. Strany mají možnost se zcela svobodně rozhodnout, zda do smluvního vztahu za takových podmínek vstoupí. Poukazuje rovněž na ust. § 1813 OZ s tím, že ujednání o konkrétní výši úroku nemůže být nepřiměřeným ujednáním, informace o úrokové sazbě byly poskytnuty jasně a srozumitelně. Žalovaná si musela být vědoma toho, že žádala a následně i podepsala smlouvu o úvěru poskytovaného nebankovní společností s minimem zajištění a vyšším úrokem a smluvními pokutami v případě prodlení. Žalobkyně má zato, že s ohledem na ust. § 1813 OZ nemůže být sjednaný úrok v rozporu s dobrými mravy, když občanský zákoník zná v tomto případě neúměrné zkrácení podle § 1793. Toho se však musí žalovaná dovolat, což neučinila. Odvolatelka dále uvádí, že efektivní úroková sazba byla sice sjednána ve výši 97,09 %, ale odpovídá nominální sazbě 69,80 %, jde pouze o matematickou operaci, k tomu předkládá vyjádření znalce. Pokud pak nebyl přiznán sjednaný úrok, poukazuje na ust. § 1802 OZ, podle kterého, mají-li být plněny úroky a není-li jejich výše stanovena, platí dlužník úroky ve výši stanovené právním předpisem a nejsou-li úroky takto stanoveny, platí dlužník obvyklé úroky. Žalobkyně je názoru, že není možné úrok zcela zamítnout a nepřiznat žádný. Soud má vždy posuzovat alespoň přiznání obvyklého úroku a žalobkyně tak požaduje úrokovou sazbu ve výši 20 % p. a.

3. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, dle ust. § 212 a 212a o. s. ř. a o odvolání rozhodl po provedeném jednání konaném v nepřítomnosti řádně předvolaného žalovaného.
4. Odvolací soud má rozhodnutí soudu prvního stupně za věcně správné a se závěrem o tom, že účastníky uzavřená smlouva o úvěru je smlouvou absolutně neplatnou pro její rozpor s dobrými mravy, se ztotožňuje.
5. K námitkám žalobkyně odvolací soud konstatuje, že pokud by měly být posuzovány jednotlivě a zcela izolovaně, jevíly by se povětšinou jako důvodné. Odvolací soud však musí posuzovat vždy konkrétní projednávanou věc v souvislostech. Žalobkyně výrazně apeluje na judikaturu, z níž má vyplývat závěr o oddělitelnosti ujednání o úrocích s tím, že v případě neplatného ujednání o úrocích má dlužník platit úrok tzv. obvyklý. Nadepsaný soud však po posouzení všech aspektů projednávané věci má zato, že žalobkyni nepřísluší se odůvodněně dovolávat závěrů o oddělitelnosti úroku a ostatně ani nemůže mít za případné poukazy žalobkyně na zásady autonomie vůle a zásady, že smlouvy mají být plněny. Tyto uvedené zásady nepochybně platí a civilní právo je jimi ovládáno, avšak v projednávané věci má soud tyto odkazy žalobkyně za zneužívající. Žalobkyně poskytuje úvěry jako nebankovní instituce a je zřejmé, že osoby, které o úvěr žádají, by na bankovní produkty nedosáhly. Poskytovány jsou relativně nízké částky a z obojího je zřejmé, že žadatelé o úvěry jsou zpravidla v poměrně tíživé situaci. Žalobkyně zneužívá absence zákonné úpravy limitující úrokové míry při poskytování úvěrů, a to i spotřebitelských. Žalobkyně v rámci uzavíraných smluv sice vyhoví příslušným ustanovením zákona o spotřebitelském úvěru, ale právě v té části, jež nepodléhá zákonné regulaci, naprosto brutálním způsobem zahrne do smluvních ujednání povinnost dlužníka platit úrok absurdně vysoký (v této věci ve výši 97,09 %). To vše za stavu, kdy obvyklý úrok při nezajištěném úvěru činí cca 15 či max. 20 % ročně a za nepřiměřený se považuje úrok tyto sazby podstatně

převyšující. Sazba uvedená v úvěrové smlouvě však není ani nepřiměřená, ale naprosto vysoce nepřiměřená. Toto jednání žalobkyně má odvolací soud za účelové a zneužívající a takto si počínající věřitel nemůže požívat ochrany ani, byť pokud jde o odkaz na oddělitelnost úroku, či výše zmíněné zásady autonomie vůle a povinnosti plnění smlouvy.

6. I při respektování principu smluvní volnosti a autonomie vůle účastníků smlouvy, jichž se žalobkyně (neodůvodněně, jak výše uvedeno) dovolává, nelze pominout, že smluvní volnost ve spotřebitelských smlouvách je korigována požadavkem nepřekročení rovnováhy vzájemných práv a povinností nepřiměřeně v neprospěch spotřebitele. Nerovnováha je v dané věci tak významná, že je nutno ujednání smlouvy hodnotit jako obecně nespravedlivé a rozporné s dobrými mravy, když obecná ustanovení občanského zákoníku, vyjádřená v hlavě I., je nutné používat a musejí mít přednost před ostatními ustanoveními zákona.
7. Pokud žalobkyně v podaném odvolání zdůrazňuje, že požaduje pouze úrok ve výši 20 % p. a. z dlužné částky a že má zato, že je to úrok přiměřený v rámci nebankovního sektoru při poskytování půjček (neboť může jít o dlužníka, který by na bankovní produkt nedosáhl, neboť by nevyhověl požadavkům banky na svoji bonitu), odvolací soud konstatuje, že nemůže přihlížet k tomu, že věřitel v průběhu řízení požaduje případně úrok nižší, když podstatné je to, co bylo sjednáno, neboť rozhodným okamžikem pro posouzení platnosti právního jednání je okamžik jeho učinění.
8. Dle odvolacího soudu je třeba hodnotit obchod žalobkyně – poskytování úvěrů za výše uvedených podmínek – jako celek. Žalobkyně je profesionálem na trhu v poskytování úvěrů a její konání, pokud požaduje úroky z půjčené částky více než 90 %, spoléhaje přitom na malou finanční gramotnost dlužníků či jejich nezodpovědnost, popř. tíseň, je nutno posuzovat jako společensky nežádoucí až nebezpečné. Jde v podstatě o obchod s chudobou. A právě tyto okolnosti, dle odvolacího soudu brání tomu, aby ujednání o výši úroku mohlo být v přezkoumávané věci oddělitelné od ostatního obsahu smlouvy. Požadováním placení neúměrně vysokých částek po dlužnících se věřitel podílí na dalším zvyšování počtu osob, jež se dostávají do dluhových pastí, což obecně vzato zatěžuje celou společnost. Jde o jednání věřitele, které nemůže požívat právní ochrany, a to ani přes jeho odkazy na jednotlivá zmiňovaná ustanovení občanského zákoníku.
9. Navíc pak v projednávané věci žalovaná námitku nepřiměřeně vysokého úroku spolu s dalšími námitkami v řízení uplatnila, a to již ve vyjádření k žalobě v podání ze dne 23. 7. 2018.
10. Nedůvodný je i odkaz na to, že sjednána byla efektivní úroková sazba a že jde o nominální sazbu ve výši 69,80 %. Jednak ze smlouvy bez dalšího nevyplývá, o jakouže to sazbu má jít, tedy je nutno její výši posuzovat tak, jak je vyjádřena číselně, a navíc i sazba 69 % je zcela nepřiměřená.
11. V této projednávané věci však nemůže odvolací soud přehlédnout další aspekt, a to je neplatnost smlouvy dle ust. § 9 zák. č. 145/2010 Sb. Žalovaná v průběhu řízení již před soudem prvního stupně namítala, že nebyla řádně zkoumána její schopnost úvěr splácet. Tuto námitku má odvolací soud za důvodnou. Z listiny „hodnocení klienta“ je nepochybně zřejmé, jak mizivé jsou příjmové možnosti žalované a jejího manžela, kdy oba pobírají zcela podprůměrný důchod a do příjmu jsou započítávány i příspěvky na bydlení, které jsou ale evidentně zároveň odečteny od nákladů na bydlení. Příjem žalované tedy byl nepochybně zkreslen a údaj o nákladech na bydlení nebyl ověřen.
12. Odvolací soud tak nemá důvod něčeho měnit na závěru, že smlouva o úvěru je absolutně neplatným právním jednáním a že vztah účastníků je nutno posoudit dle příslušných ustanovení o bezdůvodném obohacení (§ 2991 a násl. OZ).
13. Vzhledem k uvedenému odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadené části, tj. ve výroku II. v části odvoláním dotčené a závislém výroku o náhradě nákladů řízení, dle

§ 219 o. s. ř. potvrdil.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodováno dle § 224 odst. 1 ve spojení s ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. V odvolacím řízení byla úspěšná žalovaná. Žalované však žádné náklady s tímto řízením nevznikly, proto soud žádnému z účastníků náklady odvolacího řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možné podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Okresního soudu Plzeň-sever.

Plzeň 8. března 2019

JUDr. Zuzana Krejsová v. r.
předsedkyně senátu